

16 Pars I. Illustratio I. Panegyrica.

24. De Sermone, sive Mariæ verbo vides adnotata suprà, num. 19. & nota, quod Debora prout Mariæ effigies fuit, non interpretatur eloquia, sermones, aut verba; sed in singulari Eloquium, sermo, & verbum; ob silentium quod semper tacita Deipara dilexit Virgo (de quo infrà, part. 2. illustr. 24.) Non enim loquax Maria verba proferebat, sed verbum, quæ unicum Patris Verbum sua intra viscera erat feliciter receptura. Vulgarissimum apud Patres Virginis epitheton *Stella* est, cuius radii in cursu hujus Operis summo suo (non luce nostrâ) splendore lucescent. Si enim Maria *Stella* Solem procreavit JESUM, qualiter non ut *Stella* stellarum totum decolorabit orbem? Quomodo non creaturas omnes proteget sibi addictas? *Nisi noctu stelle luce aëris crassitudo ac densitas raresceret, disjecta animantia cuncta fuisse peritura, asseverat Abulmazar libro de Iudiciis.* Ideò *stella* apud Ægyptios erat Dei protectoris omnium hieroglyphicon (ex Pierio lib. 44. fol. 330.) quia Maria stellæ magnitudo, Dei immensitatem repræsentat, & ipsius Dei operum excellentiam. Quandam Reginam super omnes alias virtutibus, prudentiâ atque sapientiâ excellentem, cupientes depingere prisci (ex Gabriele Simeone symb. 6.) fixam *stellam* delinearunt, & circa *stellam*, serpentem suam mordentem *caudam*. Hoc sacraius sit symbolum pro Maria: ipsa enim est lucidissima inter alias stellas & splendidius sydus, quæ ab instanti Conceptionis tortuosum serpentem, quâ *stellam*, conterens & devincens, ipsum mordere suo caudam ore cogit, utpote qui extremitate suæ caudæ olim terram stellarum cœli partem deturbavit in terram. Igitur in stellarum vindictam, *stella* cœli Maria, stellam alteram suo pede premit in Lucifero: & dum è cœlo *stella* ab *stella* Luciferi deturbantur, Maria *stella* fulgidissima (quam splendidam suprà dimicimus esse facem, numero 21.) quâ simul *fax*, cœlum quodammodo relinquit, ut obtenebrata loca media, quæ alia suo fuligine stellæ tenebrosæ obumbrarant, ipsa cœli *stella* & *fax*, splendoribus illuminet, recurringens & omnia lustrans. De ipsa assu-

Pier. Valer.
Stella apud
Ægyptios
Dei erat
symbolum.

Gabriel
Simeon.

Apocal.
c. 12. v. 4.

Maria stella est bellatam concubans tenet, & tenuit tam concubans, & illuminans spacio, una cadentia sydera tenebrarunt.

mere mihi liceat illud Virgilii lib. 2. Aeneidos, vers. 692. & 693. ubi canit:

— De cœlo lapsa per umbras Virgilii.
Stella faciem ducens multâ cum luce
cucurrit.

En *stella* cum face illuminans umbras. Si enim Maria (ex numero 21.) *Fax* accensa & inextincta laudatur: qualiter quâ *stella* ullam unquam poterit extinctionem subire? *Stella* enim non solum à *stanto* (ut Maria semper stetit à latere patientis in cruce Regis, & à dextris gloriösi Principis,) sed ex eo quod nunquam extinguatur, Hebraïce dicitur à *מְלֵאָה*, *Caba*, *Cobab*, &c. per antiphrasin. Omnia hæc suspicor fuisse meditata à Galfrido apud Galfridus.

Templum Dei animatum Mariam quis non dignissimâ panegyri evulgavit? Certe Deipara testum amplum Dei facta, quem cœli capere non poterant, pudicissimo suo comprehendit in gremio, utpote quæ ab instanti Conceptionis cœpit esse *Templum* Altissimo consecratum. Nullus est melioris notæ ex Patribus, quii Beatam Virginem Dei non veneratur *Tempum*, toriusque Trinitatis sacrarium, uti quæ ipsum Deum intra sacra suscipiens viscera, meruit à tota Ecclesia sic laudari: *Templum Dei factus est uterus.* Et iterum à Se- Eccles. in offic. Sedulius.

Domus pudici pectoris

Templum repente fit Dei.

Satis generale est hoc apud Sacrae Paginæ Hermetes. Aliquid minus vulgare rimemur pro Deipara, quam in *Templo* Salomonis figuratam fere omnes agnovere Doctores. Pro multis sit authoritas Laurentini libro 2. Maria T. plumbum Salomonis myticum. Rothomag. Laud. B. Maria, col. 136. littera A, quæ sic se habet: Item Maria designata est per *tempulum* Salomonis, de quo dicit Dominus 2. Paralip. 7. Oculi mei

Nomen DEBBORA, Mariam adumbrans. 17

Oratio nostra per Mariam, quam proficia!

mei erunt aperti, & aures meæ erunt erectæ ad orationem ejus, qui in loco isto oraverit; elegi enim & sanctificavi locum istum. Quantum proficit Mariæ oratio Fidelibus, ex datis verbis satis liquet. Nunc tecum pergit in Jerosolymitanum Salomonis templum Mariæ Deipare vividum schema. Finigt se diabolus hominem & amicum, ut audax & vafer, Christum in eremo esurientem impetat, & trina superret tentatione. Humana confabulatione (secundum Lucam capite 4. & vers. 3. usque ad 13. inclusivè: omitto concordiam Lucæ, & Matthæi, quam reperies apud Jansenium Episcopum Gandavensem cap. 15.) aggreditur Dei Filium, lapides propinans ad esum. Sed retunditur malesuadus dæmon, & sacræ fugillatur oraculis ad avernum. Nec destitit à cœptis zabolus; immò concitat in montem excelsum Christum, ut offerendo ci spectra, fallaciter gazas promittat & thesauros spondeat. Retundit Dominus secundò telum, & sacro etiā oraculo obfundit. Adhuc instat tentator, de quo Lucas loco citato, vers. 9. narrat: *Et duxit illum in Ierusalem, & statuit super pinnam templi, & dixit illi: Si Filius Dei es, mitte te deorsum.*

Lectio Æthiopica sic habet: *Et statuit illum in summitate domus sanctæ.* Quia non vicerat, deturbare, disrumpereque prætentat, & præcipitum suadet. Ingenium dæmonis obtunditur à JESU, & versutia ejus ultimò jam perstringitur in pinnaculo. Subdit enim Lucas inibi, vers. 13. *Et consummatæ omni tentatione, diabolus recessit ab illo usque ad tempus.* Tripartitum in dæmonie prælium attende: tentat à gula, lapides propinando deserti; vincitur, & tamen à tentando non desistit, nec fugit: tentat secundò divitiarum amore; sed non prævalet, & tamen lacescit adhuc superbiâ tertio: sed vix supra pinnaculum & domus sanctæ summittatem de vana gloria & elatione Christum adoriri audet & tentare, cum illicò terga victori vertit, & vietus fugit; ex certamine tertio dæmon inglorius abivit, & viator remanet ille Dominus, qui *Templi* pinnaculum habebat pro throno. Non mireris, si Maria *Templum* est mysticum Salomonis, & pinna templi, summitasque

R.P. Mart. del Castillo, Paneg. Mar.

sancitissimæ domus, eminentiam Virginis præfigurat. Sic assuetum erat Maria superare ac vincere dæmonem, ut vel ipse Christus diabolum nolit in fugam vertere, nisi cum videt inferorum principem ad suæ Matris conspectum, symbolum, & effigiem audacter velle triumphare. Bene stat, quod mons sit Maria hieroglyphicum (ex suprà datis num. 22.) Optimè quod desertum Deiparam à culpa desertam & liberam præfiguret. Verum quia *templum* sacratus est Mariæ symbolum, & templi pinna (habet enim suas pinnulas Virgo Mater, quibus Christum tenet, ex Anastasio Synaita lib. 8. Aragogiar. Contemplat. in Hexaëmeron, de forcipe Isaiae loquente) ejus virtutum designat eminentiam, meritorumque celitudinem; dum diabolus hujus mysteriū ignarus, malesuadus Christum portat ad *Templum* (uti ad Mariæ umbram) illicò vincitur, fugatus statim desperat de triumpho. Inuit cogitatum nostrum Tarvisinus Doctor Ambrosius Spiera sermone in Sabbato Domin. Pass. consideratione 2. conclus. ubi postquam statuerat hunc titulum, *Quod Virgo facta est Templum Dei*, etiamsi pro se citet Matthæi contextum ex capite 4. non omittit nostrum Lucam citatum, ait enim: *In Templo Christus multa fecit, superavit enim diabolum, quando eum assumpit & portavit supra pinnaculum Templi.* Matthæi 4. Assumpit diabolus Christum in sanctam civitatem, & statuit eum supra pinnaculum templi. Idem Luc. 4. cap. Diabole in sanctam civitatem, & ad templum, ut tentes, concitas Christum: profecto illicò tu corruies. Nescis quod Dei Verbum jam se miserat deorsum in Virginem civitatem sanctam & templum immaculatum: cur iterum de descensu suggeris lapsum? Certe rubore perfusus atripes fugam, & vietus properabis in orcum.

25. Pergit citatus Doctor inibi adducens locum Joannis capite 2. hisce verbis: *Et Ioannis secundo item de eo (Templo) ejecit vendentes, & ementes.* Matthæi 21. Intravit Iesus in *Templo*, & ejecit omnes ementes, & vendentes in *Templo*. Meditor, tunc intra *Templo* repertos à Christo fuisse peccatores, & homines avaros: vix

Anast.
Synaita.

Ambros.
Spiera.

Tarvisius.

C ullus

18 Pars I. Illustratio I. Panegyrica.

ullus à culpa, aut à peccato immunis templi tunc limina salutabat: hinc Joan. c. 2. Joannes capite 2. vers. 15. scribit, omnes ejecit de templo; quippe non solum vendentes boves, & oves, & columbas, & numularios sedentes; sed & ceteros Judæorum & Pharisæorum conventus; alias isti non sic queritarentur, ac dicerent vers. 18. Quod signum ostendis nobis, &c. Certe intra templum sanctum suum, Mariæ sacratissimæ typum, nullum piaculis irretitum permittit Dominus, præcipue cum Maria fundatum fuerit soli ipsi Deo dignissimum Templum & sacratissimum habitaculum. Omnes nos filii Evæ & Adami, latrones sumus, cupidi, & avari: sola Maria ab illo crimen immunis dignius Templum Deo est (etsi nos, quæ Fideles & Justi, Templum Dei nominemur & simus.) Ergo solus Deus, non aliud, illud intret in Templum, & intra suum teatrum amplum Deiparae maneat sic gloriosus. Hunc subodoror sensum in Sancto Alberto Magno ad citatum Joannis Evangelistæ locum in B. Virginis Biblia, ubi hæc habet: Et ipsa (scilicet Maria) est etiam Templum totius Trinitatis, ad quod nullus intraheretur, nisi ipse solus Deus. Ioan. 2. Omnes ejecit de templo: & ait, Nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis, sicut fuit Eva, & nos. Igitur tu, ô Fili hominis, scilicet Prædicator, ostende concionando & laudando domui Israël Templum (Ezechielis cap. 43. vers. 10.) Et confundantur ab iniurias suis; nam qui Mariam purissimum Dei Templum meditantur, necessario suorum peccatorum & iniuriam confundunt rubore & pudore. LXX. legunt, Et cessabunt à peccatis suis; nam Maria Templum Dei ita sanctum & purum est, ut vel ad ejus solummodo conspectum, exemplo virtutum ejus ipsum aspiciens, aut cessare tenentur à peccatis suis, aut suorum confundi rubore criminum. De verbo enim, sermone, aut Deiparae loqua, juxta nostræ Debora appellatio etymon, pete adnotata pro ejus eloquio, suprà num. 19.

1. Corinth. 3. 16.
2. Corinth. 6. 16.

Maria filia Dei dignius est Templum.

Ratipon.

Ezech. 43.

LXX. Sine criminis debent esse qui audiunt Maria, ut Dei Templum conspicere.

Appellazione igitur, sive Debora fuere nomine decoratae (mei studi curitate) tres celeberrimæ in Sacris feminæ. Prima fuit secunda Adæ filia (post Chalmenam sororem Cain) nuncupata Debora, per unicum B, & unicuum L (licet in aliquibus emendatis S. Eubulii codicibus, Debora scriptum reperiatur.) Post nativitatem igitur Cain & Chalmena sororis ejus, nata fuit Abelis justi uterina Delbo-

ILLUSTRATIO II.

PANEGRYRICA.

Ad eadem verba libri Iudicum, cap. 4. vers. 4. Erat autem Debora, &c.

Quotquot Debora decorantur nomine feminæ, Mariam Deiparam omne faustissimo præfigurant.

DAUSTUM Omen ad enuncianda futura quæque felicia, vel in unica littera ex Sacris reperiri catholicum est. Quot verba, quot litteræ in utroque sunt Testamento, tot divina & penè sunt inexplicabilia mysteria; nam in unaquaque syllaba Creatoris summa sapientia conspicitur, ut optimè nos edocuit D. Basilius D. Basilius. Magnus homil. 8. in Hexaëmeron. Idcirco Antonius Ricciardus in Prologo suorum Commentar. Symbolicor. scribebat appositè: Nulla est littera apud Anton. Ricciard. Hebreos, que in defectu, superabundantia, minoritate, aut majoritate, secreta non manifestet innumerabilia, que nos in Deum reducunt. Igitur si nomen istud Debora, in aliquibus repertum feminis, aut litteram permutatam, aut decurtatam admiserit, indubie ad faustissimum pro Maria Deipara in illis effigia omen fatur referre. (Omitto librariorum errorem casu posse accidisse, apud Ludovicum Vives super lib. 18. Augustini, cap. 15. de Civitate Dei, vulgo nostram heroïdem Belboram nuncupari adstruentem; & D. Hieronymum Bebonam eam appellantem, aut cum unico B, Deboram, epist. 10. ad Furiam, in non emendatis.)

Appellazione igitur, sive Debora fuere nomine decoratae (mei studi curitate) tres celeberrimæ in Sacris feminæ. Prima fuit secunda Adæ filia (post Chalmenam sororem Cain) nuncupata Debora, per unicum B, & unicuum L (licet in aliquibus emendatis S. Eubulii codicibus, Debora scriptum reperiatur.) Post nativitatem igitur Cain & Chalmena sororis ejus, nata fuit Abelis justi uterina Delbo-

ra,

Maria DEBBORA mystica, &c. 19

ra, sive Debora. Scribit enim S. Methodius Martyr in initio sua 3. Paraphasis, tomo 3. Bibliotheca novissima, Impress. Lugdun. 1677. hæc verba: Sciendum namque est, executes Adam & Eevam de paradiſo virgines fuisse. Anno autem tricesimo expulſionis eorum de paradiſo, genuerunt Cain primogenitum, & sororem ejus Chalmanam: & post tricessimum alium annum pepererunt Abel & sororem ejus Deboram (in aliis exemplaribus Delboram.) Congruum est suspicari hanc Deboram sororem innocentissimi Abelis, & sanctitate & innocentia illustrem fuisse, quæ tanti viri justi germanam. Secunda igitur heroïs prædictâ notâ fruens, fuit nostra Prophetissa Debora, de qua hæc nostra Iudicium historiæ loquitur panegyris. Hujus igitur nomen, si Hebraïci fontis servamus proprietatem, non per duplex BB, sed per unicum est exarandum: nam ^{תְּבָרָה} Debora, sive Devora, habetur Hebraicè. Cum enim littera ב Beth, non habeat in ventre punctum Dagnex, hoc modo, idcirco Beth non est duplicandum, præcipue in medio dictiōnis (ut diximus in Arte Hebreæ-Hispanæ, libro 1. capite 4. à num. 11. & deinceps. Cur ergo etiam à LXX. Senioribus per duplicatum BB, Δεβορα, & per ω, Ομικρα transferatur, haud calleo, nisi recorderis, eos sine punctis legisse. Sed in mysterio non miror, nam litteram unam nominibus adjungi & addi, neutram novum est, ad arcanum seu mirabile quid notandum. Sanè B, in prima Adami lingua, os ad orationem dispositum designabat, ex Ricciardo Brixiano tomo 1. Comment. Symbolicor. Debora enim nostra populi ductrix atque bellatrix, plus oratione superavit suos hostes, quæ armis, ut in decursu hujus apparebit tractatus. Præterea olim per BB duplicatum, mansuetissimum ovis animal depingebant prisci etymologici, pro se citantes Cratinum eo versu:

Beth littera Hebraicæ significans dominum, Filii Dei symbolum. In Hebraicis Beth interpretatur dominus: & etiam ב Beth designat symbolicè Filium Dei (ex dato Brixiano in Prologo suo.) Collocari enim unum Beth juxta alterum, seu geminare, assignare est Filio Dei dominum, basili-R. P. Mart. del Castillo, Paneg. Mar-

cam, habitaculum, sive Templum. Item in nomine Δεβορα, Debora, iuxta LXX. inveniri a Omega, scilicet o magnum, & non Omicron, quod est o parvum, symbolicè ac mysticè indigit quid magnum reperiri in nominata feminæ persona. O in prima lingua significat omnes res, quibus cum rotundo aliqua affinitas & cognatio est: in rotundo neque principium est, neque finis: scribebat jam datus Ricciardus tom. 2. Comment. Symbolicor. Ideo Apocalypsis cap. 1. vers. 8. dicit Dei Filius, Ego sum a & ω, principium & finis. Ut perfectio Filii Dei à creatura aliqua participata elucescat, in Debora nomen, per ω Ωmega, reperitur urumque, & (α) alpha pro principio, & (ω) Omega pro fine. Hæc littera A, significat fidem (Trinitatis:) hæc verò littera O, que rotunda est & circularis, significat perfectionem: adnotabat Rhotomagensis Presbyter lib. 12. de laudib. B. Maria, col. 1024. littera F.

Ad tertiam feminam nuncupatam Debora deveniamus. Genesis capite 35. vers. 8. legimus, Rebeccam nuntios suos in Mesopotamiam misisse, ad reducendum Jacob filium suum:

Debora, vel Debora, hujus appellations terræ, Rebeca nra.

B. littera in lingua Adamicæ, os ad orandum apertum, arguit. Ricciard.

B. littera duplicita symbolum balans ovis. Cratinus.

Beth littera Hebraicæ significans dominum, Filii Dei symbolum. In Hebraicis Beth interpretatur dominus: & etiam ב Beth designat symbolicè Filium Dei (ex dato Brixiano in Prologo suo.) Collocari enim unum Beth juxta alterum, seu geminare, assignare est Filio Dei dominum, basili-R. P. Mart. del Castillo, Paneg. Mar-

Genes. c. 35.

D. Hieron.

Lætius.

C ad